

University of Groningen

Spatial differentiation in the impact of technology on society. The case of the Irish Republic

Kamann, Dirk-Jan Ferdinand

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1988

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Kamann, D-J. F. (1988). Spatial differentiation in the impact of technology on society. The case of the Irish Republic. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

NEDERLANDSE SAMENVATTING

De algemene probleemstelling van deze studie betreft het feit dat de wijze waarop goederen en diensten voortgebracht worden een ruimtelijke differentiatie kent, die nadere analyse behoeft. Deze ruimtelijke differentiatie werkt door op de sociale structuur en de ruimtelijke verdeling van welvaart en welzijn.

"De wijze waarop de bevolking in een gebied goederen en diensten voortbrengt" wordt aangeduid als de *technologie*, terwijl onder *samenleving* "een groep personen die een bepaalde habitat bewoont en die handelt en leeft in voortdurende en meervoudige relaties die in intensiteit en hechtheid van functionele afhankelijkheid verschillen" wordt verstaan. Technologie wordt daarbij tevens als onderdeel van de samenleving gezien, waarbij een drie-eenheid wordt onderscheiden, bestaande uit *infrastructuur of technologie*, *structuur* en *superstructuur*. De structuur bestaat onder meer uit de organisatorische gevolgen van de infrastructuur, terwijl de superstructuur mede de ideologische sanctie-mechanismes bevat. Als we structuur en superstructuur samenvoegen tot '(super)structuur', dan krijgen we een tweedeling tussen enerzijds de infrastructuur of technologie en anderzijds de (super)structuur. Het veronderstelde verband tussen de twee delen is tweezijdig: infrastructuur bepaalt de (super)structuur terwijl terugkoppelingseffecten of stuurmechanismen optreden vanuit de (super)structuur die veranderingen vanuit de technologie of infrastructuur kunnen stimuleren, afremmen of zelfs conditioneren.

Doelstelling van deze studie is om

- (1) verschijnselen te meten die constituerende elementen vormen van de begrippen infrastructuur en (super)structuur;
- (2) een instrument te ontwikkelen dat de verschillende elementen van infrastructuur en (super)structuur moet meten;
- (3) de oorzakelijke verbanden tussen infrastructuur en (super)structuur te schatten;
- (4) de dynamiek te bestuderen van verschuivingen in de aard van activiteiten en de resulterende verschuiving in de ruimtelijke verdeling en differentiatie van activiteiten en (super)structurele elementen.

Het ontwikkelde meetinstrument maakt gebruik van factor analyse en LISREL modellen en is toegepast op de 26 Counties van de *Ierse Republiek*, gebruik makend van de Census gegevens van 1961, 1966, 1971 en 1981.

Bevindingen

- (1) Er werd een belangrijke verschuiving gevonden in de rol en belangrijkheid van activiteiten; van overwegend landbouw naar overwegend industrie en diensten.
- (2) De ontwikkeling onder (1) vond niet gelijkmatig in alle counties plaats; sommige counties ontwikkelden zich sneller dan andere counties.
- (3) De landbouw heeft een dualistisch karakter: moderne gespecialiseerde en marktgerichte landbouw versus traditionele, op zelfvoorziening gerichte landbouw. Deze polarisatie in de *economische* ruimte valt samen met een polarisatie in de *geografische ruimte*.
- (4) Er vond een verschuiving plaats van industriële activiteiten vanuit de steden Dublin en Cork naar de rurale gebieden. Dit werd mede gestimuleerd door een actief overheidsbeleid dat de vestiging van buitenlandse filiaalbedrijven in rurale gebieden aanmoedigde.
- (5) Diensten zijn sterk geconcentreerd in de Dublin regio; met name wat betreft de informatie activiteiten scoren een aantal industriële gebieden slecht, wat op een onevenwichtige ontwikkeling duidt.
- (6) De combinatie van de punten (4) en (5) maakt dat naast de polarisatie van de landbouw er ook een polarisatie optreedt in de overige activiteiten: industrie met lager geschoolde arbeid in de rurale gebieden en met geschoolde arbeid in een aantal counties met stedelijke centra, terwijl de kantooractiviteiten, al dan niet gerelateerd aan de industriële activiteiten, in Dublin zijn geconcentreerd.
- (7) De familie is als economische eenheid een sterk afnemend fenomeen. Familieleden die voorheen op de boerderij hielpen, werken in sterk toenemende mate in fabrieken of migreren teneinde een baan in de stad in de kantorensector te krijgen.
- (8) Velen geven de zelfstandigheid van hun werk op en worden werknemer in een fabriek.
- (9) Het scholingsniveau steeg op all fronten.
- (10) Secularisatie werd onder de Protestantse minderheid in cijfers teruggevonden; onder de Catholieke meerderheid bleek dit niet uit de cijfers, hoewel een toegenomen afwijzing van de conservatieve Ierse Katholieke Kerk tot een toenemende spanning onder hoger opgeleide werknemers en jongeren zou kunnen leiden, met name in de stedelijke gebieden.

27.282
80

(11) Voor de meest bepaald werden

Wat betreft een aan

(12) De meerderheid van urbane geb

(13) De mate van v
graad van urb
hoger opgeleid
evenmin als de

Beleidsaanbeveling

De volgende beleids

(a) Verhoog het o
verder uitgeb
kapitaaldeelne
matiestromen

(b) Schep nieuwe ondernemingen
kader van ov
kenniskant als
laten blijven
overheid door
een exportmar

(c) Wijzig het
productie-ves
assemblage,
moeten ligge
'Strategic B
nemingen en
gehouden w
organisatie'

- (11) Voor de meeste (super)structurele elementen werd gevonden dat ze bepaald werden door infrastructurale elementen.

Wat betreft een aantal specifieke theorieën die getoetst werden bleek:

- (12) De meerderheid van alle werknemers woont in rurale gebieden in plaats van urbane gebieden. Dit geldt ook voor hoger opgeleide werknemers.
- (13) De mate van voorkomen van *administratieve* beroepen hangt af van de graad van urbanisatie. Deze bepaalt *niet* de mate van voorkomen van hoger opgeleide werknemers en personen die vrije beroepen uitoefenen, evenmin als de diverse categorieën voor industriële broepen.

Beleidsaanbevelingen

De volgende beleidsaanbevelingen werden gegeven:

- (a) Verhoog het organiserend vermogen van een gebied; breng dit middels een verder uitgebreid filière concept in kaart, waarbij goederenstromen, kapitaaldeelname en andere eigendomsverhoudingen alsmede informatiestromen moeten worden gevisualiseerd.
- (b) Schep nieuwe activiteiten bij locale, onafhankelijke en moderne ondernemingen mede door aan de marktkant de vraag te garanderen in het kader van overheidsuitgaven en investeringen. Daarnaast moet aan de kenniskant als *interface* agent opgetreden worden om producenten bij te laten blijven met de laatste relevante ontwikkelingen. Tenslotte kan de overheid door gezamenlijke distributie en marketing in het buitenland een exportmarkt voor producenten scheppen.
- (c) Wijzig het industriebeleid. In plaats van een accent op productie-vestigingen van buitenlandse bedrijven met massa productie of assemblage, zal het accent, zowel in de industrie als dienstensector, moeten liggen op meer zelfstandige bedrijven in de trant van de 'Strategic Business Unit'. De relaties tussen buitenlandse ondernemingen en locale leveranciers moet daarbij zorgvuldig in het oog gehouden worden, teneinde het ontstaan van een 'duale productieorganisatie' te voorkomen.